

ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความคิดเห็นของครู

สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ

**The Learning Organization of the Child Development Center According to
The Opinions of Teachers under the Local Government
Organization in Samut Prakan Province**

สุภาวดี จันพีก¹ และ ชนมณี ศิลาณุกิจ²

องค์การบริหารส่วนตำบลบางไฉลง¹

มหาวิทยาลัยรามคำแหง²

Supawadee Junpuek¹ and Chonmanee Silanookit²
Bangchalong Subdistrict Administrative Organization¹
Ramkhamhaeng University, Thailand²
Corresponding Author, E-mail : fangsupa01@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความคิดเห็นของครู สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กลุ่มตัวอย่าง คือครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 175 คน ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนและการเปิดตารางของเครจซ์และมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.952 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว เมื่อพบความแตกต่างจึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ

ผลการวิจัยพบว่า ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความคิดเห็นของครู สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากร ส่วนผลการเปรียบเทียบความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นในด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

¹ วันที่รับบทความ: 10 มีนาคม 2564; วันที่แก้ไขบทความ 5 เมษายน 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 8 เมษายน 2564

คำสำคัญ: องค์กรแห่งการเรียนรู้; ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก; ความคิดเห็นของครู; องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ

Abstracts

This research aimed to study and compare the learning organization of the child development center according to the opinions of the teachers, under the local government organization in Samut Prakan Province divided by teacher's educational background, working experience and size of child development center. The sample were 175 teachers who worked in child development center by stratified random sampling and considered sample size through Krejcie and Morgan table. The instrument was a five-point rating scale questionnaire which the reliability of at 0.952. The data analyzed through the descriptive statistic, t-test and One way ANOVA, and Scheffe's method were used to analyze the data.

The research results were found that learning organization of the child development center according to the opinions of teachers under the local government organization in Samut Prakan Province in overall and individual aspects were at a high level. The results of the comparison of learning organization in child development center classified by educational background, working experience and size of child development center of teachers in overall were not different. When considering each aspect found that the teachers working in different size of child development center has different opinions on their shared vision of statistical significant .05.

Keywords: The Learning Organization; The Child Development Center; According to the Opinions of Teachers; The Local Government Organization in Samut Prakan Province

บทนำ

ในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม รวมทั้งในด้านการศึกษาก็ได้รับผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงนี้ด้วยเช่นกัน อันเป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้ความรู้เดิมที่เคยมีอยู่อาจล้าสมัยและไม่ทันต่อความเป็นไปของสังคมโลกในยุคปัจจุบัน องค์กรและบุคลากรในองค์กรจึงจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอดและให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยการพัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

องค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นแนวคิดในการพัฒนาองค์กรรูปแบบหนึ่ง ที่ใช้เป็นฐานในการก้าวไปสู่ความสำเร็จขององค์กรทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นองค์กรภาครัฐหรือธุรกิจเอกชนต่าง ๆ โดยใช้ทัศนะการมององค์กรแบบองค์รวม คือ เป็นการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรทุกระดับ ทั้งระดับบุคคล ระดับกลุ่ม และระดับองค์กรให้เกิดขึ้นพร้อม ๆ กัน การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้จึงควรเกิดกับองค์กรทุกประเภท รวมถึงสถานศึกษาด้วย ซึ่งสถานศึกษาถือว่าเป็นองค์กรที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษา

ให้กับประชาชน เป็นองค์กรที่นำนโยบายทางด้านการศึกษาลงไปสู่การปฏิบัติ ดำเนินการจัดการเรียนการสอนในแต่ละช่วงวัย เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ สถานศึกษาจึงควรมีความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้มากกว่าองค์กรประเภทอื่นๆ (อำนาจ นาคแก้ว, 2563 : ออนไลน์)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กถือว่าเป็นสถานศึกษารูปแบบหนึ่ง ที่อยู่ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย เพื่อให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัยทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา และในมาตรา 41 บัญญัติไว้ว่า “ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่ง หรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการในท้องถิ่น เพื่อลดความซ้ำซ้อนในเรื่องการจัดบริการสาธารณะด้านการจัดการศึกษา อบรมและเลี้ยงดูเด็ก ” (กรมอนามัย, 2549 : 25)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่อยู่ในบริบทของจังหวัดที่มีความเจริญก้าวหน้าในหลายๆด้าน เนื่องมาจากการมีสถานประกอบการโรงงานอุตสาหกรรม มีการคมนาคมที่สะดวก และมีสนามบินสุวรรณภูมิ จังหวัดสมุทรปราการจึงเป็นจังหวัดที่มีฐานของเศรษฐกิจในการประกอบอาชีพที่ค่อนข้างดี ประชาชนทั้งชาวไทยและต่างชาติต่างเข้ามาอยู่อาศัยและหารายได้เป็นจำนวนมาก รวมทั้งในปัจจุบันเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid 2019) ที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ตามมาอย่างมากมาย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงจะต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยการพัฒนาศักยภาพของครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีทักษะความรู้ ความสามารถ เกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลา เพื่อปรับตัวให้มีการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลง และเกิดเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในที่สุด

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยในฐานะนักวิชาการศึกษา ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ มีหน้าที่ในการควบคุม ดูแล และประสานงานกับบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความคิดเห็นของครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้ จะทำให้ทราบถึงระดับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาศักยภาพของครูให้มีการปฏิบัติงานในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในที่สุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความคิดเห็นของครู สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อเปรียบเทียบความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความคิดเห็นของครู สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ใช้เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถาม

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 317 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 175 คน โดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (Krejcie and Morgan, 1970 : 607 - 610) และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportionately Stratified Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความคิดเห็นของครู สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของครูผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยใช้คำถามแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ ตามแนวคิดของ Peter Senge (Peter Senge, 1990 : 81) โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) ตามแบบของ Likert มี 5 ระดับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยเริ่มจากขอความอนุเคราะห์หนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากนั้นส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 175 คน พร้อมกำหนดวันรับคืน ซึ่งเก็บแบบสอบถามคืนได้ 175 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 แล้วจึงตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

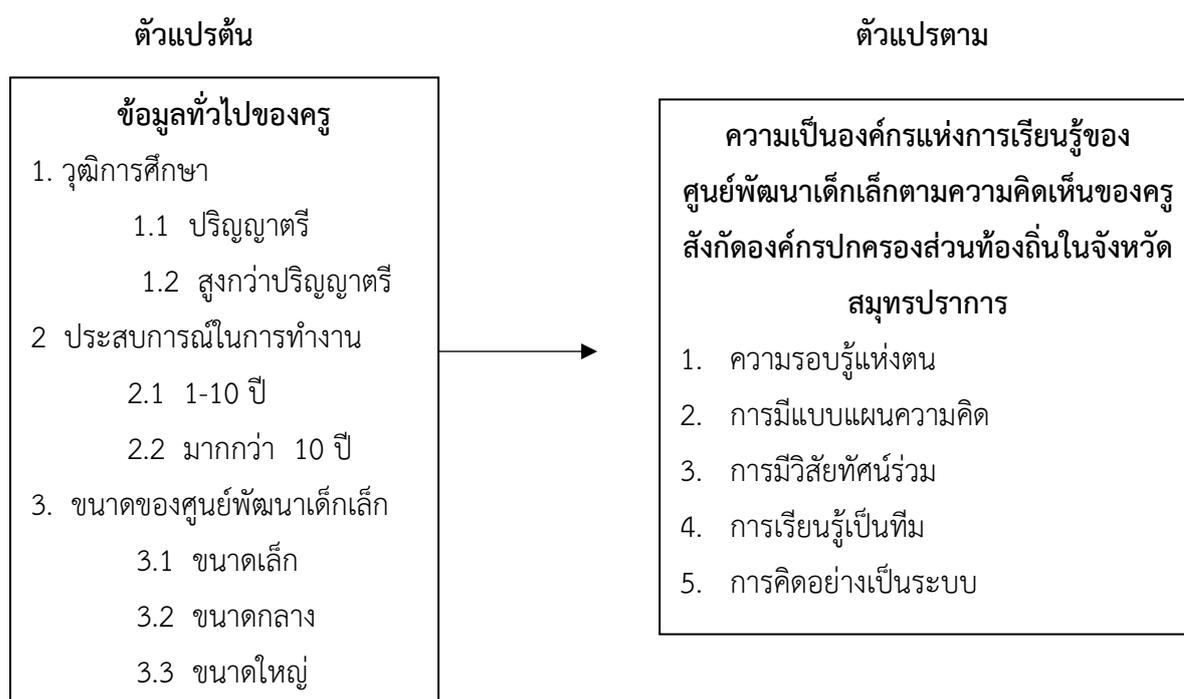
1. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานเพื่อประมวลข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ประสิทธิภาพในการทำงาน วุฒิการศึกษา และขนาดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. การหาค่าความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย (mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

3. เปรียบเทียบความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความคิดเห็นของครู สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน โดยใช้การทดสอบค่าที (t- test Independent) แต่ถ้าเปรียบเทียบตามขนาดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One - way ANOVA) หากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการตรวจสอบความแตกต่างของเชฟเฟ่ (Scheffe's Method)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความคิดเห็นของครู สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ ได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยตามแนวคิดการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของ Peter Senge (Peter Senge, 1990 : 81)

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความคิดเห็นของครู สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับของความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความคิดเห็นของครู สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน จังหวัดสมุทรปราการ ในภาพรวมและรายด้าน ดังนี้

(n =175)			
ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1 ความรอบรู้แห่งตน	4.46	.42	มาก
2 การมีแบบแผนความคิด	4.42	.38	มาก
3 การมีวิสัยทัศน์ร่วม	4.32	.37	มาก
4 การเรียนรู้เป็นทีม	4.42	.40	มาก
5 การคิดอย่างเป็นระบบ	4.41	.41	มาก
รวม	4.41	.32	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความคิดเห็นของครู สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ความรอบรู้แห่งตน ($\bar{X}=4.46$) การมีแบบแผนความคิด ($\bar{X}=4.42$) การเรียนรู้เป็นทีม ($\bar{X}=4.42$) การคิดอย่างเป็นระบบ ($\bar{X}=4.41$) และการมีวิสัยทัศน์ร่วม ($\bar{X}=4.32$)

2. ผลการเปรียบเทียบความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความคิดเห็นของครู สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความคิดเห็นของครู
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามวุฒิการศึกษา

(n=175)

ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้	วุฒิการศึกษา				t	p
	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี			
	(n = 104)		(n = 71)			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1 ความรอบรู้แห่งตน	4.47	.422	4.44	.407	0.476	.635
2 การมีแบบแผนความคิด	4.43	.374	4.414	.401	0.361	.718
3 การมีวิสัยทัศน์ร่วม	4.33	.392	.304.	.348	0.532	.595
4 การเรียนรู้เป็นทีม	4.42	.419	41	.368	0.205	.838
5 การคิดอย่างเป็นระบบ	4.42	.457	4.39	.346	0.365	.716
รวม	4.42	.328	4.39	.300	0.485	.628

จากตาราง 2 พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความคิดเห็นของครู
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

(n=175)

ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้	ประสบการณ์ในการทำงาน				t	p
	1 - 10 ปี		มากกว่า 10 ปี			
	(n = 94)		(n = 81)			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1 ความรอบรู้แห่งตน	4.44	.41	4.49	.42	-0.772	.441
2 การมีแบบแผนความคิด	4.43	.36	4.42	.41	0.253	.800
3 การมีวิสัยทัศน์ร่วม	4.30	.39	4.33	.36	-0.506	.614
4 การเรียนรู้เป็นทีม	4.38	.43	4.47	.35	-1.423	.156
5 การคิดอย่างเป็นระบบ	4.37	.44	4.46	.38	-1.441	.151
รวม	4.38	.32	4.43	.32	-0.994	.322

จากตาราง 3 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ ในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความคิดเห็นของครู สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตาม ขนาดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

(n = 175)

ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้	ขนาดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก						F	p
	ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่			
	(n = 60)		(n = 40)		(n = 75)			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1 ความรอบรู้แห่งตน	4.49	.37	4.38	.49	4.48	.41	1.010	.367
2 การมีแบบแผนความคิด	4.46	.31	4.34	.42	4.44	.41	1.321	.270
3 การมีวิสัยทัศน์ร่วม	4.40	.30	4.20	.45	4.31	.37	3.552*	.031
4 การเรียนรู้เป็นทีม	4.44	.32	4.32	.49	4.45	.40	1.740	.179
5 การคิดอย่างเป็นระบบ	4.44	.35	4.29	.44	4.44	.44	1.974	.142
รวม	4.45	.23	4.31	.38	4.42	.33	2.701	.070

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 5 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามความคิดเห็นของครู สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามขนาดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม

(n =175)

ขนาดของ	ค่าเฉลี่ย	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	\bar{X}	4.40	4.20	4.31
ขนาดเล็ก	4.40		*	
ขนาดกลาง	4.20			
ขนาดใหญ่	3.31			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 5 พบว่า ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ที่ปฏิบัติงานอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาดเล็ก กับครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาดกลาง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความคิดเห็นของครู สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความคิดเห็นของครู สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ ในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ส่งผลทำให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความจำเป็นที่จะต้องปรับตัวให้ทันต่อสภาวะการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว พร้อมทั้งต้องมีการพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง โดยปัจจัยที่สำคัญนั้น ก็คือ ครู ซึ่งเป็นบุคลากรหลักในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่มีความจำเป็นในการปรับตนเองให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการปรับเปลี่ยนทางด้านโครงสร้างการบริหารงานด้านต่างๆ รูปแบบการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งการปฏิบัติตามนโยบายต่างๆ ขององค์กรต้นสังกัดด้วย จึงทำให้ครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องมีความรอบรู้ สามารถที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองได้ มีวิสัยทัศน์ รวมทั้งจะต้องมีทักษะอื่น ๆ ที่จำเป็นอีกด้วยเพื่อเป็นการสนับสนุนและส่งเสริมให้การเรียนรู้ดังกล่าวนี้ สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ ดังนั้น ครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงจำเป็นที่จะต้องแสวงหาความรู้ใหม่ๆ ให้กับตนเองอยู่เสมอ ซึ่งเป็นการเปิดโลกทัศน์ในด้านต่าง ๆ ให้กว้างขึ้นมองสิ่งต่างๆอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งจะเรียนรู้สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาตนเอง ให้เป็น

บุคคลที่มีคุณภาพ เมื่อบุคลากรมีคุณภาพย่อมส่งผลทำให้องค์กรมีคุณภาพ และพัฒนาไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในที่สุด จากสิ่งที่กล่าวมาข้างต้นจึงทำให้ความคิดเห็นของครูต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันธิดา ผมฉลวย (2559 : 61) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องสภาพความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า ระดับสภาพความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของไพลิน บุญญา (2559 : 35) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถอธิบายรายความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความคิดเห็นของครู สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ

2. ผลการเปรียบเทียบความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามความคิดเห็นของครู สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สามารถอธิบายผลได้ ดังนี้

2.1 ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเนื่องมาจาก ปัจจุบันถึงแม้ว่าครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะมีวุฒิการศึกษาที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นวุฒิมัธยมศึกษาในระดับปริญญาตรี หรือสูงกว่าปริญญาตรี ต่างก็มีความมุ่งมั่นและความคาดหวังต่อการปฏิบัติงานที่สูงขึ้น ซึ่งวุฒิการศึกษาที่สูงทั้ง 2 ระดับนี้ ต่างทำให้ครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความตั้งใจที่จะเรียนรู้ในสิ่งใหม่ ๆ มีรูปแบบความคิดและวิสัยทัศน์ที่กว้างขึ้นในการมอง สิ่งต่าง ๆ ให้เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ มีความพร้อมในการรับฟังและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน สามารถที่จะทำงานร่วมกันเป็นทีมได้ เพื่อให้งานออกมามีประสิทธิภาพมากที่สุด จึงทำให้ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัยกร ลาภารัตน์ (2558 : 45) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของวีรยา เจริญสุข (2559 : 68) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของบุคลากรครูต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนชลราษฎรอำรุง จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรครูโรงเรียนชลราษฎรอำรุง จังหวัดชลบุรี ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

มีความคิดเห็นต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนชลราษฎรอำรุง จังหวัดชลบุรี ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีรภัทร รักชนบท (2561 : 29) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ไม่แตกต่างกัน

2.2 ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเนื่องมาจากครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน ไม่ว่าจะป็นมีประสบการณ์ในการทำงาน 1-10 ปี หรือมากกว่า 10 ปี ล้วนแล้วแต่ต้องพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของตนเองให้ทันต่อสภาวะการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ครูจึงสามารถเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ได้ โดยผ่านรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกันผ่านการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น และประสบการณ์ในการทำงานซึ่งกันและกัน การเรียนรู้ด้วยการทำงานเป็นทีม การเสาะแสวงหาความรู้ที่อยู่รอบตัวโดยการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามามีส่วนร่วม และจากการส่งเสริมสนับสนุนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นสังกัดในการส่งครูเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะ ความรู้ความสามารถของครูให้มีศักยภาพสูงขึ้น ส่งผลทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีตามเป้าหมายที่วางไว้ได้เช่นกัน จึงทำให้ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุษยามาศ สิทธิพันธ์ (2559 : 56) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ไม่แตกต่างกันและสอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนกร พิมพิงาม (2559 : 37) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของบุคลากรครูต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรครูโรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดจันทบุรี ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดจันทบุรี ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของจิราพรธณ เสียงเพราะ (2561 : 69) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีการรับรู้ต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ไม่แตกต่างกัน

2.3 ครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเนื่องมาจากในปัจจุบันศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่ว่าจะเป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาดเล็ก ขนาดกลาง หรือขนาดใหญ่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสารที่เป็นความรู้ต่าง ๆ ได้อย่างสะดวกสบายและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้พัฒนาขีดความสามารถและศักยภาพของตนเองผ่านการจัดและส่งครูเข้ารับการอบรมสัมมนา ในเรื่องต่างๆที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับผู้อื่น จนทำให้เกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ๆขึ้นได้ รวมทั้งยังส่งเสริมให้ครูได้ทำงานร่วมกันเป็นทีม เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น เพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพลีน บุญนา (2559 : 39) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุทธญา อร่ามรัตน์ (2562 : 12) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ผลการวิจัยพบว่า ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความคิดเห็นของครู สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะจากผลวิจัย

1. ความรอบรู้แห่งตน ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ที่ทำให้บุคลากรสามารถสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ได้อย่างต่อเนื่องและบูรณาการเอาความรู้ใหม่ๆ ที่ได้เรียนรู้ มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติได้
2. การมีแบบแผนความคิด ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรสามารถวิเคราะห์งานที่ได้รับมอบหมายได้อย่างชัดเจนถูกต้อง และให้มีการคิด ไตร่ตรอง ก่อนการตัดสินใจทุกครั้ง

3. การมีวิสัยทัศน์ร่วม ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ขององค์กรและทำให้เกิดความเป็นเจ้าของวิสัยทัศน์ร่วมกัน

4. การเรียนรู้เป็นทีม ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรส่งเสริมและสนับสนุนการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในการทำงานร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ และเกิดความรัก ความสามัคคีจากการทำงานร่วมกัน

5. การคิดอย่างเป็นระบบ ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรมองเห็นภาพรวมและส่วนย่อยของงานในองค์กรได้อย่างชัดเจน และสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ จากการเชื่อมโยงสถานการณ์ต่างๆ เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความคิดเห็นของครู สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ

2. ควรศึกษาแนวทางในการพัฒนาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามความคิดเห็นของครู สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ

เอกสารอ้างอิง

- กรมอนามัย. (2549). *คู่มือการดำเนินงานโครงการศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ กรุงเทพมหานคร*: โรงพิมพ์องค์การทหารผ่านศึก.
- จิราพรรณ เสียงเพราะ. (2561). *การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี*. การค้นคว้าอิสระ ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- นันธิดา ผมฉลอย. (2559). *สภาพความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชัยภูมิ*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- บุษยมาศ สิทธิพันธ์. (2559). *ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ไพลิน บุญนา. (2559). *ลักษณะความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- รัตนกร พิมพ์งาม. (2559). *ศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของบุคลากรครูต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดจันทบุรี*. งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย:

มหาวิทยาลัยบูรพา.

- วัยกร ลาภารัตน์. (2558). *การศึกษาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ*. สารนิพนธ์ศึกษา ศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- วีรภัทร รักชนบท. (2561). *ศึกษาเกี่ยวกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.*
- วีรยา เจริญสุข. (2559). *ความคิดเห็นของบุคลากรครูต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนชลราษฎรอำรุง จังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุทธญา อร่ามรัตน์. (2562). *ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.*
- อำนาจ นาคแก้ว. (2563). *องค์กรแห่งการเรียนรู้. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 8 ตุลาคม 2563. แหล่งที่มา <https://nakkaew.wordpress.com>*
- Krejcie, R. V. and Morgan, D.W. (1970). "Determining Sample Size for Research Activities," *Educational and Psychological Measurement*. 30 (3), 607 - 610.
- Peter Senge. (1990). *The fifth disciplines: the art and practice of learning organization*. London: Century Business.